

Nýggj stýrisskipanarlóg

-Uppskotið er sum heild gott og væl gjørt.. Her er talan um góðan og upplýsandi lesnað. Eg skjóti upp, at álitid til nýggja stýrisskipanarlóg verður tikið til 1. viðgerð á tingi um eina góða viku skrivar Jógvan Sundstein, tingmaður í politisku viðmerkingini í dag.

Seinasta landsstýri setti seinasta vár eina arbeiðsnevnd til at gera álit um nýggja stýrisskipanarlóg fyri Føroyar.

Arbeissetningurin hjá nevndini var:

1. At kanna og lýsa lógargrundarlagið undir stýrisskipanini og umboðsvaldinum og gera eina metan av, um henda lóggáva er hóskandi longur, herundir arbeiðsbýði millum lóggevandi og úttannandi valdið.
2. At lýsa munin millum landsstýrið sum kollegium og ráðharrastýri.
3. At gera uppskot til stýrisskipan, sum byggir á eitt ráðharrastýri og í hesum sambandi meta um, hvørji krøv ein tilfisk skipan setir til umstingina og kostnaðin av hesum.
4. At lýsa hvørjar stýrisskipanarreglugerðir neyðugar eru afturat, um Føroyar skulu hava fult sjálvstýri.

Nú um ársskiftið kom álitid frá nevndini, og sigast má, at tað er eitt dygdarverk, ið teir fimm nevndarlimirnir hava latið úr hondum. Ikki bara er tað ein tjúkk bók, heilar 408 síður, men tað er vissuliga eisini góður, upplýsandi lesur. Nevndin hevur til fulnar uppfyllt setningin, sum henni varð settur og so reiðiliga tað.

Vit hava bæði fingið søguligt yvirtil yvir stýrisskipanarviðurskifti Føroya eins og drúga umrøðu av galdandi viðurskiftum og lóggávu. Síðani kemur sjálvtt uppskotið til nýggja stýrisskipanarlóg við almennum viðmerkingum, viðmerkingum til kostnaðin av eini broyting og ikki minst serstakar viðmerkingar til hvørja einstaka lógargrein. Seinna helmingurin av bókini er ein lýsing av, hvørjar stýrisskipanarreglur eru neyðugar afturat, skulu Føroyar hava fult sjálvstýri og síðani dømi um fremmandar stýrisskipanir frá londum, sum vit kunnu læra av, bæði stórum og smáum.

Tað, sum í fyrsta umfari hevur størsta týdningin, og tað sum heilt skjótt stóða skal takast til, er broytingin í okkara núverandi stýrisskipanarviðurskiftum.

Tribýti av valdinum
Tað fyrsta, sum sligið verður fast í uppskotinum, er, at valdið verður býtt í triggjar partar:

- Lóggávuvaldið er hjá lógtunginum og lógmanni í feilag.
- Úttannandi valdið er hjá landsstýrinum
- Dómsvaldið er hjá dómsstólunum

Hetta er ein stór broyting frá núverandi skipan, har stórir samanbandingur er millum lógtung og landsstýri, tá ið tað snýr seg um lógvandi og úttannandi valdið.

Lógtungið

Lógtungið skal eftir uppskotinum hava lóggjevandi valdið og eftirlitið við politisku úttanningini hjá landsstýrinum. Lógtungið fær broyttar atkvøðureglur. Í framtíðini verður tað sum í flestu øðrum parlamentum, at um helmingurin av limunum eru til staðar, verða mál avgreidd um fleiri atkvøður eru fyri enn ímóti. Ein kann ikki snúga sær undan við bert at lata vera við at atkvøða ella vera burturstaddur. Harafturat verður møguleiki fyri at gera eina sokallaða clearingsskipan, tá tingmenn eru noyddir at vera burtur. Av somu orsök verður ikki neyðugt at kalla eykamenn inn í tíð og ótíð.

Lógtungsformaðurin fær eisini eina nakað broytta støðu. Hann skal sjálvandi vera valdur tingmaður og kemur at hava sína atkvøðu í tinginum eins og allir aðrir tingmenn. Men hann kemur at hava fremstu tign í landinum. Hann skal veljast á fyrsta tingfundi aftan á val, 12 yrkadagar aftan á valið, og hann verður valdur fyri alt valseiðið. Fyrsta uppgáva hansara verður at skipa fyri, at vit hava ein lógmann. Um lógmaður aftan á eitt val ikki metir seg hava politiska undirtøku, ella um hann beint undan einum vali hevur fingið misálitisvátan, skal lógtungsformaðurin kalla allar teir politisku flokkarnar – hvør sær – til samrøðu at hoyra, hvat teir meina um politisku støðuna, og hvønn teir halda hevur bestan møguleika at taka við sum lógmaður og skipa landsstýri.

Seinast 10 dagar aftan á at tingið er sett skal lógtungsformaðurin skjóta upp fyrri tinginu, hvør ið skal verða lógmaður. Í seinasta lagi 4 dagar aftan á skal tingið hava atkvøtt um málið, og um ikki meira enn helmingurin av tingmanningini at-

kvøður ímóti, verður viðkomandi lógmaður. Lógmaður útnavnir síðani landsstýrismennin – í minsta lagi tveir – og býtur landsstýrisøkini teirra millum. Lógtungið skal ikki góðkenna landsstýrismennin, men lógmaður hevur myndguleika at siga teir úr starvi.

Landsstýrið

Sum sagt, verður lógmaður skotin upp av lógtungsformanninum, og hann situr so leingi sum hann ikki hevur fingið ein absoluttan tingmeiriluta ímóti sær. Tað vil siga, at lógmaður fer ikki uttan víðari frá aftan á eitt val. Um val verður útskrivað, tí valseiðið (4 ár) er úti, og meira enn helmingurin av nývalda tinginum ikki er ímóti lógmanni, kann hann halda fram, og við somu landsstýrismonnum, um hann ynskir tað.

Eftir uppskotinum verður landsstýrið skipað sum ráðharrastýri. Tað vilsiga, at hvør landsstýrismaður hevur ábyrgdina av sínum øki, og ikki av økjumum hjá hinum landsstýrismonnum. Lógmaður hevur tó sjálvandi, sum ein part av sínum arbeiðsøki leiðsluna av

landsstýrisarbeiðinum og eftirlit við, at hansara ráðharrar arbeiða nógv væl og regluliga. Teir einstøku landsstýrismenninir koma sostatt í framtíðini at hava størri vald, men eisini størri ábyrgd, samstundis sum teir kunnu arbeiða nógv meira effektivt.

- Taka vit málsbýti í Tinganesi í dag sum dømi, kunnu vit nøkulunda rokna við hesum ráðharrastovum (ministerium) í framtíðini:
1. Løgmannsstova (forsætismálaráð)
 2. Figgjar- og búskaparmálaráð
 3. Fiskivinnu-, landbúnaðar-, handils- og ídnaðarmálaráð
 4. Undirvísingar-, mentunar- og kirkjumálaráð
 5. Almanna-, heilsu-, íbúðar- og arbeiðsáramálaráð
 6. Samferðslu- og umhvørvismálaráð, orkumálaráð
 7. Kommunumála-, lóg-mála- og lønarmálaráð

Politisk viðmerking

Henda uppseting er sjálvandi bert vegleiðandi. Men roknast kann helst við í framtíðini, at tað verða eini 6-8 ráðharrastovur, lógmannsstovan íroknað. Lógmaður heldur helst fram við at hava úttanniskmál, hóast tað sjálvandi ikki er neyðugt. Sjálvtt um tað verða 6-8 ráðharrastovur kunnu kortini verða færri landsstýrismenn (ráðharrar).

Men sum sagt. Uppskotið er sum heild gott og væl gjørt. Tað leggur málið væl fram, og gevur møguleika fyri eini skjótari viðgerð, sjálvtt um lestitilfarið er nógv.

Uppskot mitt til tingformannin vil tí vera, at álitid verður tikið til 1. viðgerð á tingi um eina góða viku. At tað síðani verður beint í eina serliga tingnevnd við einum umboði fyri hvønn flokk (eisini Miðflokkin). Síðani arbeiðir henda nevndin við málinum restina av hesum mánaðinum og ein part av mars mánaði. Málið verður so lagt fyri tingið (í broyttum, ella helst lítið broyttum, líki) fyri páskir. Tað kann so fáa 2. viðgerð fyri páskir og verða samtykt við 3. viðgerð miðskeiðis í apríl mánaði. Á fyrsta fundi hjá nývalda lógtunginum aftan á komandi val, kann tað so aftur verða tikið til viðgerðar og samtykt heilt skjótt aftaná.

Tingformaður og lógmaður kunnu so veljast eftir nýggju skipanini beint aftaná, at lógin tá er staðfest og kunnigjörd, tað vil siga næstan frá byrjanini av komandi valseiði, um tað so verður í mai ella í november.

Jógvan Sundstein

Lesarabrøv

Oyggjatiðindi og vaskikonurnar við Vágs Skúla

Vaskikonurnar í Vágs skúla fáa í dag míni lön enn tær fingi fyri einum ári síðan.

Tær eru ein vaskikona færri, ein fór heim vegna aldur í fjør og eingin kom fyri hana.

Tað verður ikki mett, at vaskikonurnar tjena ov nógv í dag.

Tað er ógvuliga vánaligt, at

tær skulu verða hongdar út í bløðunum, tí at ein teirra er kona býráðsformannin, hon hevur vaskað skúlan í 18 ár.

Vágs skúli verður av okkum mettur at vera sera væl hildin, reinur og ruddilgur, skúlatænara og vaskikonum til rós.

Tað, ið er broytt við lønunum er at tær fáa somu lön

hvønn mánað, eftir ynski frá teimum sjálvum.

Skúlin verður vaskaður í dag fyri 70.000,- kr. míni enn síðsta ár.

Hetta, ið her er skrivað, kunnu vit til eina og hvørja tíð prógva. Soleiðis skriva tit í Oyggjatiðindum, Stórar, Fúlur Lygnir um fólk, uttan at

hava ánið av, hvørji tey eru. HVI?

Heilsan

Jógvan Krosslá
Býráðsformaður
900 Vágur

Miðflokkurin

Nú er tað blivin dagligur kostur í hvørjum døgurðatíma hesar afturvendandi yvirlýsingar frá nøkrum persónum, sum í løtuni rópa seg fyri miðflokk-in, hvussu leingi tað so varar. Vit, sum trúðu at miðflokkurin var politiskt á miðuni, hava misskilt tað heila, nú hesir vísa sít sanna andlit, at at nú skulu tingmenn bert vera úr miðjuni

á landinum. Skulu nøkur villfarilsir úr miðjuni avgera hvønn vit onnur í útjaðaranum velja á ting? Er tað ikki miðflokkurin, sum leitar eftir fólk til at stovna lokalfeløg í útjaðaranum? Er ætlanin kanska við slíkum lokalfeløgum at samla nakrar fáar atkvøður til ein hungandi miðflokkformann á miðjuni?

So býtt eru vit í útjaðaran tó ikki.

Hvussu var, fekk ein maður ikki lön sum landsstýrismaður fleiri mánaðar eftir at hann var frákoyrdur sum landsstýrismaður? Kennist miðflokkurin ikki við tann mannin? Hvussu við eini yvirlýsing frá miðjuni?

útjaðari

BILLUTIR

útvegast til
**FLEST ALLAR
BILAR**

Fa. BILLUTIR

Tlf.
21605

Fax.
21666